KEINO Kestävien & innovatiivisten julkisten hankintojen verkostomainen osaamiskeskus

Päästöttömät työmaat green deal -osapuolten tavoitteet ja päästövähennysaikataulu

Taneli Varis

18.5.2022

Miksi julkisten hankkijoiden ympäristövaatimuksia työkoneille?

- Suomen ja organisaatioiden omat ilmastotavoitteet → kaikilla toimialoilla pakko edetä päästövähennyksissä.
- Kasvihuonekaasujen päästövähennykset ovat työkonesektorilla olleet toistaiseksi hyvin vähäistä.
- Työkoneiden pakokaasupäästöillä paikoitellen merkittävä rooli ilmanlaatua huonontavana tekijänä.
- Julkinen sektori hankkii suoraan tai välillisesti huomattavan osan kaikista työkoneilla tehtävistä suoritteista (pl. maatalous)

Päästöttömät työmaat: Tausta, tavoite ja eteneminen

Hankintojen green deal on vapaaehtoinen, julkisiin hankintoihin kohdistettu sopimus, jonka hankintayksikkö solmii valtion osapuolen, esimerkiksi ympäristöministeriön kanssa.

Tavoite: Vähentää työkoneista ja työmaiden energiankäytöstä syntyviä päästöjä. Luodaan etenemispolku päästöttömiin työmaihin, lisätään vähäpäästöisten työkoneiden osuutta omassa kalustossa ja urakoissa, otetaan uusia toimintamalleja ja työkaluja käyttöön niin työmailla kuin hankintaprosesseissa. Kolme kärkeä:

1. Haitallisten lähipäästöjen vähentäminen (kaluston päästöluokat)
2. Fossiilivapaat työmaat (Fossiilittomat käyttövoimat ja vihreä sähkö)
3. Sähkö-, kaasu- ja vetykäyttöisten työkoneiden ja kuljetuskaluston edistäminen

Eteneminen: Suomen ensimmäinen julkisten hankintojen green deal – sopimus julkistettiin 9.9.2020. Sopimuksen ympäristöministeriön kanssa ovat allekirjoittaneet Helsingin, Espoon, Vantaan ja Turun kaupungit, Senaatti-kiinteistöt ja Helsingin seudun ympäristöpalvelut (HSY). Sopimuskausi jatkuu tavoitevuoteen 2030 asti.

Päästöttömät työmaat green dealin tavoitteet

Tavoitteet koskevat tavoiteajankohtien jälkeisiä hankintoja.

06/2021

- Päästötön työmaa -konsepti luotu
- Uudet työmaat: Stage IIIB, Euro V

2022

- Päästötön työmaa -konsepti on käytössä
- Seurantajärjestelmä (kalustoluettelo) on toiminnassa
- Fossiilivapaus: Itse toteutetut työmaat
- Uudet työmaat: Stage IV, Euro VI

2025

- Fossiilivapaus: Kaikki työmaat
- Työkoneet ja kalusto: 20 % sähkö, vety, biokaasu
- Vain työmaan sisällä tapahtuvat toiminnot

2030

- Fossiilivapaus: Kaikki työmaat
- Työkoneet ja kalusto: 50 % sähkö, vety, biokaasu
- Ml. kuljetukset työmaalle

Vaihtoehtoisten käyttövoimien osuuden (20 % & 50 %) ovat kaikilta työmailta yhteenslaslettavia, eivätkä jokaista yksittäistä työmaata koskevia.

Green dealiin voivat tulla mukaan kaikki hankintayksiköt, jotka ovat valmiita sitoutumaan sopimuksen tavoitteisiin ja toimenpiteisiin.

Vaikutukset hankintoihin?

- Etelä-Suomessa on arvioitu, että sopimusten ensimmäisten vuosien vaatimusten vaikutus hintoihin hyvin vähäinen. Kalusto jo pääosin vaatimusten mukaista tai parempaa ja fossiilivapaiden polttoaineiden hintaero hyvin pieni kokonaiskustannuksissa.
- Toistaiseksi kaupungit eivät ole nähneet hintojen nousua urakoissa.
- Sähkö-, biokaasu- ja vetykaluston osalta vaikutuksia ei vielä voida matalan lähtötilanteen osalta arvioida. Seurattava saatavuutta ja arvioitava tilannetta ja tavoitteiden toteutettavuutta sitten.
- Fossiilivapaiden polttoaineiden saatavuudessa saattaa toistaiseksi esiintyä haasteita pohjoisessa Suomessa. Sopimuksen mukaan otettava vaatimukseksi kuitenkin vasta 2025.
- Opinnäytetyö sopimuksen vaikutuksista (Metropolia/Terrawise): https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/702795/Kallio_Salome.pdf?sequence=2

Lisätietoa aiheesta

Päästöttömät työmaat -green deal sopimus, KEINO

Päästöttömät työmaat green deal, Sitoumus2050

KEINO

Kestävien & innovatiivisten julkisten hankintojen verkostomainen osaamiskeskus

Kiitos

@hankintakeino @keino-osaamiskeskus @hankintakeino hankintakeino.fi